

Megelőzik a traktorok felborulását

A traktorok felborulását megelőző jelzőkészüléket szerkesztett Radványi Elemér, a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság dolgozója. A „Ra-jel” névre keresztelt szerkezet piros lámpát kapcsol be a vezető előtt, ha az erőgép dőlésszöge a megengedettnél nagyobb. Ha a vezető erre sem reagál, a gép csengetéssel figyelmezteti a felborulás veszélyére.

Az újítónak az adta az ötletet a jelzőkészülék megkonstruálásához, hogy a ME-DOSZ nyilvántartása szerint évente átlagosan 3000 borulásos baleset történik. Főként a hegy- és dombvidékek mezőgazdasági munkái, s a nagy földmunkával járó vízügyi, kitermelő és más tevékenységek során gyakori ez. A jelzőkészülék gyártására a budapesti Argon Gépipari és Elektromos Szövetkezet vállalkozott.

Munkásőrorvosok kitüntetése

Munkásőrorvosokat látott vendégül tegnap a Vöröskereszt megyei szervezete, hogy ezúton is elismerje a Vietnam részére szervezett véradásban kifejtett munkájukat.

Dr. Gál György sebész adjunktus, a Vöröskereszt megyei szervezetének véradófelelőse elmondta, hogy Csongrád megyében a lakosság 6 százaléka ad vért rendszeresen. A vietnami véradásba azonban újabb rétegek kapcsolódtak be, ami azt bizonyítja, hogy van még tartalék, vannak emberek, akikben a segítség szándéka tetté is válik. A friss vér nagy részét Szegeden fordították beteg emberek megmentésére, a többitől a plazmát küldték Vietnamba.

A véradásban élen jártak a munkásőrök, köztük külö-

nösen az orvosok, akiknek egyéni példamutatása segítette saját szervező munkáját is. A Vöröskereszt Országos Elnöksége elismerése jeléül a Vietnami Véralásért emléklappal tüntette ki dr. Romhányi István, dr. Hegyi György, dr. Jobba György, dr. Gyenes József, dr. Janó János, dr. Borbáth Árpád, dr. Gally János orvosokat, és Mákos István megyei munkásőrparancsnokot. Az emléklapokat dr. Gál György, a jelképes ajándékozót Zsarkó Imre, a Vöröskereszt városi titkára (akinek neve tegnapi lapunkban a nyomda hibájából tévesen jelent meg) adta át.

A kitüntetett orvosoknak, a véradó állomásnak és a Vöröskereszt megyei szervezetének a megyei pártbizottság képviselőjében Czifra Pál mondott köszönetet.

A vasiak példáján Hozzászólás a Szemle-vitához

Tavaly augusztusban Szombathelyen ültek össze a vidéki helyismereti és helytörténeti folyóiratok szerkesztői, munkatársai. A tapasztalatcserén kilenc vidéki Szemle képviselői jelentek meg. A Szegedi Szemle hiányában városunk nem képviseltette magát. A találkozóon dr. Horváth Ferenc, a Vasi Szemle főszerkesztője foglalta össze — folyóiratuk 15 éves jubileuma kapcsán — az eredményeket és a gondokat. A vasiak által megfogalmazott gondolatok általánosak, s irányadók lehetnek minden helytörténeti folyóirat számára is. A Vasi Szemle alapokmánya így fogalmazta meg célkitűzéseiket: „Teremtjük meg megyénk gazdasági, társadalmi fejlődése számára a tudományos kutatás egységét, és alkotó közösséggé tegyük a megye jelen életének fejlesztésére vonatkozó kutatói munkát, a kutatókat egymással megismertessük, őket az élet követelte feladatok megoldására inspiráljuk, publikációs, sőt vitalehetőséget teremtve számukra, s mindazokat a tudományos problémákat, amelyeket megyei szakemberek, tudományos intézmények erejével megoldani nem vagyunk képesek, kutatócsoportok és tudósok segítségét kérve oldjuk meg.”

Horváth Ferenc a továbbiakban elmondotta, hogy ennek a tudományszervező munkának jelentős részét vállalta magára szerkesztőségi tagjain kívül a Vasi Szemle. Munkájuk nyomán széles körű helytörténetírás bontakozott ki, különösen a gazdaság- és társadalomtörténet kutatása, a történeti demográfia és statisztika területén. Kifejtette azt is, hogy folyóiratuk nem egyszerűen valamiféle önmagáért való tudományoskodás, hanem a megye fejlődésének szerves részeként, a tudományos és kulturális élet egyik alapbázisa.

A vasiak ösztönző példája nyomán a szükségesség és az aktualitás is a Szegedi Szemle életrehozását sürgeti. Segítségével a városunkban levő szellemi erők összefogása szinte új távlatokat jelentene. A folyóirat a városra vonatkozó kiemelt részismertetések rendszeres közreadásával, információközléssel és gondolatébresztő szerepével töltene be feladatát. E tudományos műhely nélkül talán soha sem születne meg a Szeged-monográfia, sok kutató összehangolt munkájának eredménye. Már ma működni kellene a Szemlének ahhoz, hogy a nagy árvíz százéves évfordulójára, 1979-re elkészüljön a monográfia. A tudományos szerepkörön túl a Szemle jelentős társadalmi és közösségi funkció betöltésének lehetőségét is hordozza magában. Ez a cél már több mint tudományos: közművelődési, oktatási és ismeretterjesztési, azaz a folyóiratnak a társadalom nevelésében való közvetlen és közvetett részvétele. A folyóiratnak vállalnia

kellene a város közösségi fórumának szerepét azáltal, hogy helyet adna minden, a város múltjával, jelen fejlődésével s jövőjével foglalkozó írásnak, a kutatók, történészek, irodalmárok, műszakiak, tanácsiak stb. tollából egyaránt. Így lehetne a Szegedi Szemle a város életének krónikája, tükrözve a város fejlődését, mindenkori problémáit, szellemi életét. Ezáltal aktív szerepet töltené be, mint a városban élők közösségi érzésének megszólaltatója és ébrentartója. A Szemle sikere jelentősen hozzájárulna a városunkban levő egészséges lokálpatrióta szellem további erősödéséhez, az egymásért alkotás és élés tudatának formálásához.

A városunkkal összenőtt községek közigazgatási egyesítése Szegeddel nemcsak területi növekedés, hanem 160 ezer egymásra utalt ember közös életének alapját teremtené meg. E nagy válto-

zások korát élő város közösségéé lehetne — és kellene lennie a Szegedi Szemlének. Szeged életében a nagy árvíz óta a legjelentősebb sorsforduló a város felszabadulása, a szocialista Szeged megteremtésének lehetősége volt.

A harminc éve, elsőként felszabadult magyar nagyváros kulturális folyóiratának létrehozásához az idei évforduló különös aktualitást ad. E szellemben legyen a Szegedi Szemle az ország egyik legnagyobb vidéki kultúrcentrumának rangos folyóirata és fóruma, életének krónikája, közösségének formálója. Mint az urbanisztika szerény művelője, magam is szívesen élnék a folyóirat adta publikációs lehetőséggel, ha így kismértékben is hozzájárulhatnék a „Szeged-tudomány” műveléséhez.

Firbás Zoltán

mérnök,
Szeged, Püspök u. 11/A

Szegedi művészek

Martin Márta

Kívánni sem lehetne jobb riportalanyt Martin Mártánál, a Szegedi Nemzeti Színház fiatal színészénél. Szinte kérdés nélkül beszél fontos, lényeges kérdésekről.

— A színművészeti főiskolán Simon Zsuzsa és Gáti József osztályába jártam. Ennek az volt a hátránya, hogy osztályfőnökeim csak a főiskolán tanítanak, nincs vezető pozíciójuk színházaknál, televízióknál. Ezekkel a tényekkel számolva határoztam el, hogy tősgyökeres pesti létemre vidékre jövők.

Amikor utolsó éves koromban Gircz Mátyás és Sándor János — akik akkor kerültek a szegedi színházhoz — megkerestek, habozás nélkül, elsőként írtam alá a szerződést. Tudtam, hogy a többi fiattal együtt, új, modernebb színházat fogunk csinálni.

A Royal Shakespeare Company magyarországi vendég-szereplése óta kicsit felbolydult a magyar színházi élet, számtalan kérdés vetődött föl, többek között az, hogy milyen szerepet játszanak ma a vidéki színházak a magyar színházi életben?

— Ma már szinte egyértelműen elismert tény, hogy korszerű profi színházi törekvésekkel nem Budapesten, hanem vidéken találkozhatunk, különösen Kaposvárott, Szolnokon, Kecskeméten és Szegeden. Példának említhetem Kecskeméten Ruszt József által színpadra állított *Troilus és Cressida* című darabot, vagy Szegeden a *Vízkereszt* előadását Sándor János rendezésében. Mindkettőben újszerű játéktílussal, díszletekkel jelmezekkel találkozunk. A hivatatos elismerést jelzi, hogy a kritikusokból és főrendezőkből álló bizottság, mely vidéki előadásokat látogat, bennünket is felkeresett. A jó munkának persze belső feltételei is vannak, melyek vidéken talán inkább adottak, mint Pesten. Ott a szí-

nészek a magánéletben alig-alig találkoznak, pedig az egészséges együttlét a jó munka alapfeltétele. Mi viszont előadásokon, próbákon kívül is együtt szórakozunk, együtt élünk a színészházban.

A színész számára sajátos önkifejezési forma az önálló előadás. Különösen a fiatalok közül élnek sokan ezzel a lehetőséggel. Hamarosan Martin Márta is nyomukba lép Keserű nekifoháskodás címmel József Attila-estet tervez.

— Talán meglepő, hogy egy nő József Attila-versekből állítja össze műsorát, nekem azonban ő a legkedvesebb költőm, azonosulni tudok szinte minden gondolatával. Az ember kedvenc verseskötetét általában nem olvassa el az első laptól az utolsóig, inkább gyakrabban lapozgat benne. Én is így voltam József Attilával, s most, amikor a műsor összeállítása közben alaposan áttanulmányoztam életművét, rájöttem, milyen sok csodálatos, kevésbé ismert verse van. Műsoromat ezekből állítottam össze. Sok az elfoglaltságom, de remélem, tavasszal közönség elé állhatok első önálló előadóestemmel.

Sz. M.

„Segítsetek, mert elpusztulunk!”

Dokumentumtanulmány a szegénységről

6. Arra a kérdésre, hogy milyen irányú politikai, ideológiai hatásokat és irányzatokat tapasztaltak útjaik során a tanítók, a jelentések jól mutatják meg, hogy a tanítók megértették, hogy a hatóságokat az érdekli, hogy milyen „veszélyes” politikai hatások tapasztalhatók a lakosság körében.

Szilvássy József Sövényházan azt tapasztalta az uradalmi cselédség és szegény-parasztok körében, hogy; a hazafiságuk megbízhatatlan, politikailag a szélsőségek felé hajló nép. Gyűlölik az urakat, és nemzeti szempontból teljesen megbízhatatlanok.

Nagymágocs-Lajostanyáról Incze Antal tanító szintén így vélekedik. Megállapítása az, hogy „A hazáért lelkesedni tudó férfiakat bizony elvéve sem lehet találni itt. A forradalmak hatása, sajnos, még erősen meglátászik.”

Csanyteleken Antal Zoltán igazgató megfigyelése szerint: „A kormány politikájával szembeni ellenzékiesség oly nagy, hogyha titkos szavazás lenne, a kormány jelöltje biztos bukásra számíthatna.”

Szeged-Madarászti iskola környékén Golskovits Pál tanító megfigyelése az volt, hogy „hazafias szempontból kifogásolni valót találni nem lehet, holott egyes helyeken magam is játszottam az »ágit provokátor szerepét«, de eredmény nélkül.”

Szatymaz községből Simai István tanító, Zsák József igazgatónak átadott jelentésében politikai vonatkozású megfigyeléséről írja; „Szomorú eset, hogy kb. 3 helyen a Népszava című újságot is találtam. Figyelmeztetve őket, hogy ennél jobb

Meg kell állapítanom egy tényt, amely egyik jelentésben sem szerepel, ugyanis a Délmagyarországi o. lap kezd tért hódítani, seregszóra egyelőre csak kisebb mértékben, az amagya kétes elemek között. Ez is így volt lehetséges, hogy hamarabb ideig ingyen dobták be minden ház udvarára, úgyhogy most már néhány előfizetője is van.

Bizakodások tényleg elvélve még mindig előfordulnak, de nem az erkölcsi órák hiánya miatt, hanem az ifjúság indulatainak levezetése miatt.

Későiparral sem foglalkoznak itt, de az talán abban leli magyarázatát, hogy a paprika kikészítés igénybe veszi idejüket és ez jobb kereseti lehetőség számukra.

Szeged-Szentmihálytelek, 1931. február hó 12.

Mély tisztelettel

Almárfi Ferenc,
ig. tanító.

újság is van, meg ezen újság eszméi révén jutottunk ilyen siralmas helyzetbe, azt a választ kaptam, hogy ebben írnak igazat, ez nem hazudik, mint a többi úri lap

Ennél jóval realisabbnak tekinthetjük Bárkány János tanító véleményét. Szeged-Felsőgajonyáról írta: „Az idegenekkel szemben való tartózkodásra és bizalmatlanságra a tapasztalat tanította meg a népet. Nagyon sokszor visszaéltek már bizalmával. Sokszor tapasztaltam, hogy megfélembítették, szép szóval, ígéretekkel félrevezették. Kevés őszinte szót, kevés önzetlenséget és szeretetet kapott. A népet bizalmában megingatták.”

Csongrádról és Hódmezővásárhelyről érkezett jelentések — a tanfelügyelőhöz — a szociáldemokrata párt erős politikai befolyását hangsúlyozzák, a munkás-ság, kubikosok mezőgazdasági napszámosok és törpebirtokosok között. Ugyanakkor

kor Irhás István tanító Csongrádról szóló jelentésében megnyugtatóan azt írja, hogy „a tisztviselő és értelmiségi réteg megbízható, s a vidéki lakosság nemzeti súlypontját képezi”.

A tanítók jelentései, nyilvánvalóan nem nyugtatták meg a tanfelügyelőt és az országgyűlési képviselő választásra készülő megyei és Szeged városi vezetőket. A tanítók többsége a tőlük elvárt őszinteséggel tárta fel a lakosság helyzetét, a társadalmi feszültségeket, amelyet már a Bethlen-kormány nem volt képes lecsillapítani s megoldani. A Bethlen István vezette kormány az 1931 nyarán megtartott parlamenti választások után hamarosan kénytelen volt lemondani, és az uralkodó elnyomó osztály a proletariátussal szemben és a revizionista céljainak megvalósítása érdekében „erősebb kezű” fasiszta politikuskokat állított a kormányfűdhoz.

Dr. Sárközi István

Ma utoljára

hidegkonyhai árubemutató, kóstolóval az ÉLÍKER 8. számú árudában

(SZÉCHENYI TÉR ÉS HORVÁTH MIHÁLY U. SAROK)

Bemutatásra kerül: A HIDEGKONYHAI KÉSZÍTMÉNYEK TELJES VÁLASZTÉKA.

Szeretettel várjuk kedves vásárlóinkat!

